

HÄRMÄ SULAA

Suomalaisten maahanmuuttoasenteet pehmenevät,
mutta muutos on hidas

Suomalaisten asenteet maahanmuuttoa kohtaan ovat muuttuneet hieman myönteisemmiksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä.

Selvin muutos koskee käsitystä, että Suomi tarvitsee maahanmuuttoa työelämän tarpeisiin. Väestöllisistä syistä maahanmuuttoa lisäsi 39 prosenttia suomalaisista. Toisella kannalla on selvästi harvempi (36 %) kuin aiempina vuosina.

Asenteet ovat kuitenkin edelleen varautuneita, eivätkä kansalaiset toivo maahanmuuttopolitiikan höllentämistä. Myös työperäiseen maahanmuuttoon suhtaudutaan pidättyvästi. Enemmistö avaisi ovat työperäiselle maahanmuutolle vain, jos se on tarkoin kohdennettua.

Vuosien 2018–2019 vaihteessa julkisuuteen tulleet epäilyt turvapaikanhakijoiden tekemistä törkeistä seksuaalirikoksista ovat vaikuttaneet yleisiin maahanmuuttoasenteisiin vain vähän. Asennoituminen maahanmuuttoon on nyt osin myönteisempää kuin syksyllä 2018. EVA kysyi osan maahanmuuttoon liittyvistä kysymyksistä suomalaisilta sekä syksyllä 2018 että uudestaan alkuvuodesta 2019.

- ◆ 2000-luvun aikana suomalaisten asenteet ovat muuttuneet maahanmuutolle positiivisemmiksi
- ◆ Vain 13 prosenttia ajattelee, että ulkomaalaiset vievät liiaksi työpaikkoja suomalaisilta
- ◆ Enemmistö (62 %) toivoo, että maahanmuutosta puhuttaisiin suoremmin ja ongelmia tuotaisiin avoimesti esiin.
- ◆ 54 prosenttia suomalaisista arvioi, että muukalaisvihasta ja rasistisesta puheesta on Suomessa tullut lähes jokapäiväistä.
- ◆ Joidenkin väestöryhmien maahanmuuttokannat ovat hyvin kärjistyneitä asiayhteydestä riippumatta. Kansan suurta enemmistöä tämä ei kuitenkaan koske.

Aiempaa useamman mielestä Suomeen tarvitaan maahanmuuttoa, jotta väestönkasvu Suomessa voidaan turvata. Suomalaisista 39 prosenttia katsoo, että maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista (Kuvio 1). Näkemyksen torjuu lähes yhtä moni (36 %).

Vaikka asenteita voidaan luonnehtia maahanmuutolle penseiksi, ne ovat kuitenkin nyt myönteisempiä kuin koskaan ennen 21 vuoden mittaushistorian aikana. Lisäksi ne ovat muuttuneet jo kolmena mittauskertana peräkkäin maahanmuutolle myönteisempään suuntaan vuoden 2016 pakolaiskriisin keskellä havaituista paljon nykyisiä torjuvammista asenteista.

Maahanmuutosta on viimeisten kymmenen vuoden aikana tullut poliittisesti herkkä kysymys. Vuosituhannen alkuvuosina asennekehitystä leimasi asteittainen maahanmuuttokielteisyyden väheneminen. Käännekohta ajoittuu 2000-luvun loppuun, jolloin maahanmuutosta alkoi kehkeytyä merkittävä politiikan aihe. Tämän jälkeen maa-

hanmuuttoasenteiden vaihtelu on ollut verraten suurta.

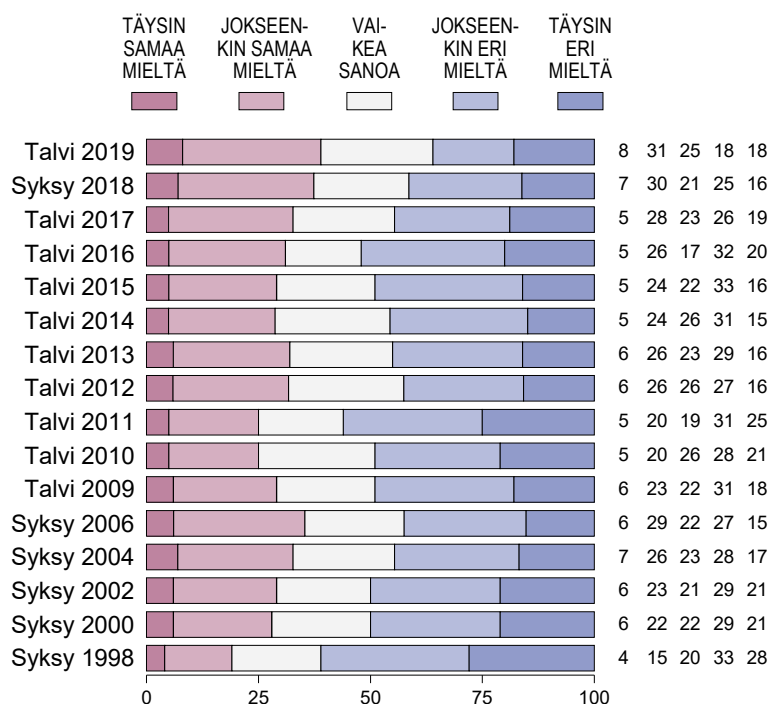
Politiikassa maahanmuuttokeskustelun katalyyttorina ovat toimineet erityisesti perussuomalaiset, joiden kannanotot ovat ajaneet myös muita puolueita ottamaan kantaa maahanmuuttoon. Aiheen politisoitumisesta kertoo, että torjuva asennoituminen kasvoi sekä vuosien 2011 että 2015 eduskuntavaalien alla. Nyt vastaavaa maahanmuuttokielteisyyden nousua ei kuitenkaan ole havaittavissa (ks. erillinen artikkeli *Maahanmuuttoasenteiden vuoristorata* sivulla 17).

Kysymys jakaa suomalaisia voimakkaasti sekä väestöryhmien sisällä että niiden välillä. Ikääntyneimmät, opiskelijat, enemmän koulutetut sekä paremmassa sosioekonomisessa asemassa olevat näkevät muita useammin maahanmuuton helpottamisen väestöllisistä syistä väistämättömänä. Silti näissäkin väestöryhmissä suurehko osuus on asiasta eri mieltä (Kuvio 2).

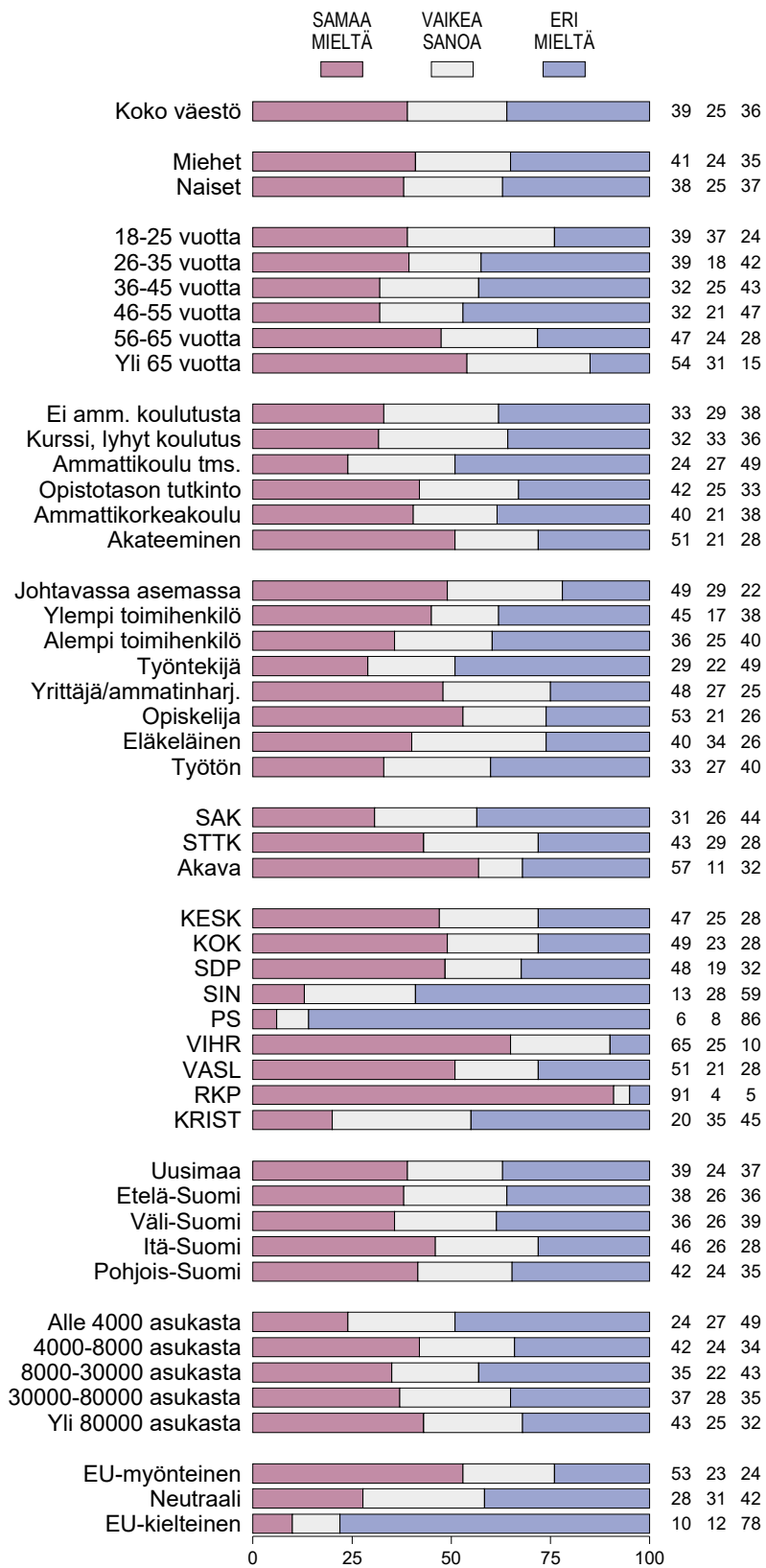
Voimakkain erottelija on poliittinen kanta. Sel-

Maahanmuuttokielteisyyden nousua ei ole havaittavissa.

Kuvio 1. "Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista" (%).

Kuvio 2. ”Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista” (%).

keän tukensa muuttoliikkeen helpottamiselle antavat RKP:tä ja vihreitä äänestävät. Torjunta taas on voimakkainta perussuomalaisia tai sinisiä äänestävien parissa. Muiden puolueiden äänestäjäkunnat – kristillisdemokraattien kannattajia lukuun ottamatta – ovat kallellaan maahanmuuton helpottamisen suuntaan, mutta vailla kantaa olevia on paljon.

Tuloksen tulokinnassa on syytä muistaa, että väittämä kohdentuu kysymykseen siitä, onko maahanmuuton kasvattaminen tärkeää väestön ikääntymisen ja heikkenevän huoltosuhteen korjaamiseksi. Rivien välissä on oletus, että tulijat lopulta työllistyvät riittävässä määrin ja kantavat kortensa kekoon. On ilmeistä, että suomalaiset epäilevät tätä melko laajalti, vaikka suurin osa maahanmuuttajista tulee Suomeen suoraan töihin tai opiskelemaan.

Työperäinen maahanmuuttokin epäilyttää

Julkisessa keskustelussa turvapaikanhakijat ovat usein maahanmuuttokeskustelun kipupiste, ja se erotetaan työperäisestä maahanmuutosta. Lähes kaikki suomalaiset ovatkin yhtä mieltä siitä, että

Ovi on raollaan niille, jotka tulevat tänne töihin.

turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa, jotka tulisi pitää tarkoin erillään. Asiaa koskevaan väittämään yhtyy 86 prosenttia suomalaisista. Eri meiltä on vain marginaalisen pieni (6 %) ryhmä (Kuvio 3a). Näyttäisi siltä, että ovi on raollaan niille

maahanmuuttajille, jotka tulevat tänne töihin (ks. oheinen laatikko *Maahanmuuttajia tarvitaan töihin*).

Kuitenkin vain 26 prosenttia yhtyy väittämään, jonka mukaan Suomen kasvava työvoimapula on ratkaistavissa vain ulkomaalaisen työvoiman avulla. Enemmistö (55 %) on asiasta toista mieltä (Kuvio 3b). Vertailu lähes 30 vuotta sitten saatuun tulokseen kertoo, että asennoituminen ulkomaisen työvoiman tarpeellisuuteen on muuttunut hyväksyvämmäksi. Pitkä ajanjakso huomioiden siirtymää voi kuitenkin pitää vaatimattomana.

Vastaukset eivät välttämättä heijastakaan asennoitumista yksinomaan työperäiseen maahanmuuttoon. Kyse on myös siitä, että kansalaiset eivät niele purematta ajatusta työvoimapulasta maassa, jossa on samanaikaisesti työttömyyttä. Laajimmin teesin torjuvat perussuomalaisten ja

Maahanmuuttajia tarvitaan töihin

Arvo- ja asennetutkimuksessa kysytystä laajasta kysymyssarjasta (ks. kuvio 10 sivulla 12.) selviää, että maahanmuuttajien tarjoamaa työpanosta pidetään maallemme pikemmin hyödyllisenä kuin kielteisenä asiana. Lähes joka toinen (46 %) katsoo työelämän tarvitsevan enenevästi maahanmuuttajia ja asian kiistäviä on vähemmän (30 %). Vain 13 prosenttia ajattelee, että ulkomaalaiset vievät liiaksi työpaikkoja suomalaisilta. Käsitteksen torjuu selvä enemmistö, kaksi kolmesta (67 %). Maahanmuuttajille nähdään siis olevan sekä tarvetta että tilaa työmarkkinoilla.

Kun kysytään yleisluontoisesti, hyödyttävätkö maahanmuuttajat maamme taloutta vai ei, vastausjakauma on monitulkintaisempi. Noin neljä kymmenestä (38 %) pitää maahanmuuttajien panosta taloudelle hyödyllisenä, mutta lähes yhtä moni (33 %) ei jaa käsitystä.

sinisten ohella myös työttömät ja SAK:n liittoihin kuuluvat työntekijät.

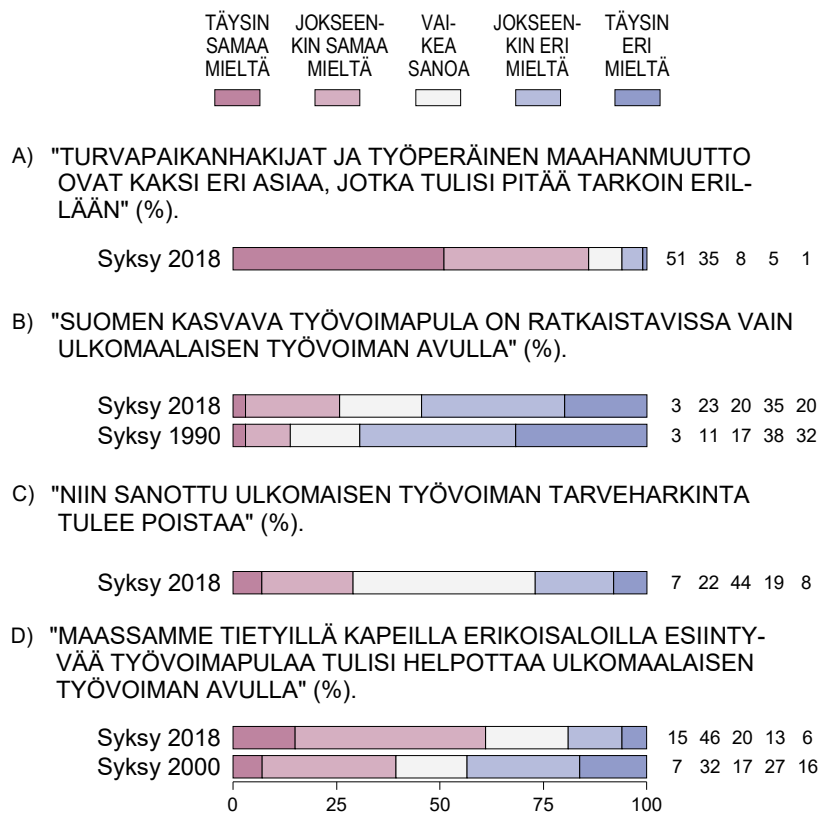
Vastausjakauma muuttuu hieman, kun asiaa lähestytään kysymällä pitäisikö niin sanottu ulkomaisen työvoiman tarvehankinta poistaa. Käytännöstä luopuisi 29 prosenttia ja siitä pitäisi kiinni 27 prosenttia vastaajista (Kuvio 3c). Suurin osa (44 %) vastaajista ei kuitenkaan osaa ottaa asiaan kantaa. Myös epätietoisuus on laajaa kaikissa väestöryhmissä. On ilmeistä, että suurella osalla vastaajista ei ole riittävästi tietoa siitä, mistä tarveharkinnassa tarkkaan ottaen on kysymys ja miten se käytännössä toimii.¹

Suomalaiset suhtautuvat kuitenkin selkeän myönteisesti siihen, että tietyillä erikoisaloilla esiintyvää työvoimapulaa helpotettaisiin ulkomaisen työvoiman avulla. Tämän hyväksyisi 61 prosenttia kansalaista ja vain viidesosa (19 %) hylkää ajatuksen (Kuvio 3d). Suhtautumisessa on tapahtunut selkeä muutos vuosituhannen vaihteesta. Tuolloin ehdotukseen suhtauduttiin paljon nykyistä viileämmin.

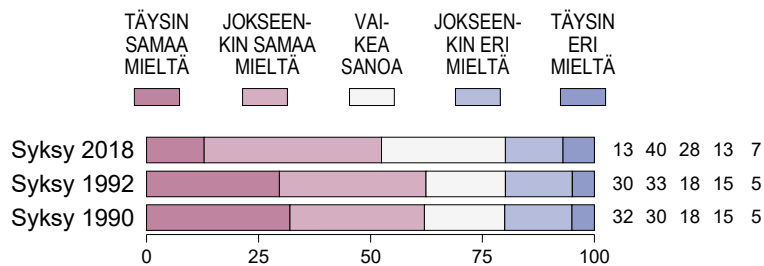
Kokonaisuutena työperäistä maahanmuuttoa koskevista väittämistä voi päätellä, että kansalaisten enemmistön linja työperäiseen maahanmuuttoon on aiempaa hyväksyvämpi, mutta edelleen vahvasti varautunut. Kansa antaa tukensa työperäiselle maahanmuutolle lähinnä silloin, kun se on perusteltua, tarkoin kohdennettua ja hallittua.

Muuttoliikkeistä ja siirtolaisuudesta käydyssä keskustelussa unohtuu toisinaan, että liikettä

Kuvio 3. Suhtautuminen työperäistä maahanmuuttoa koskeviin väittämiin (%).

Kuvio 4. "Suurempi ongelma kuin ulkomaalaisten tulo Suomeen maallemme on pätevien ja kvykkäiden suomalaisten muutto ulkomaille" (%).

tapahtuu molempiin suuntiin. Maastamme muuttaa ulkomaille 15 000–20 000 henkilöä joka vuosi. Lähtijöistä kaksi kolmasosaa on suomalaisia. Tilastokeskuksen mukaan suosituimmat muuttomaat ovat Euroopan eri maiden lisäksi Yhdysvallat, Kanada sekä Australia. Nämä maat houkuttelevat erityisesti koulutettuja osaajia. Kansalaiset tunnistavat tämän ongelmaksi. 53 prosenttia ajattelee, että pätevien ja kvykkäiden suomalaisten muutto ulkomaille on suurempi ongelma kuin ulkomaalaisten tulo Suomeen. Toista mieltä asi-

asta on viidesosa (20 %) (Kuvio 4). Asiaa tiedusteltiin edellisen kerran keskellä syvintä lamaa vuonna 1992. Tuolloin vielä useampi piti aivovuotoa maahanmuuttoa ongelmallisempänä ilmiönä.

Vaikutukset kulttuuriin jakavat kansan

Väestöön, työllisyyteen ja talouteen liittyvien näkökohtien lisäksi maahanmuutosta käytävässä keskustelussa on kyse myös kulttuurieroista. Maahanmuuttajat tuovat mukanaan omat identiteet-

tinsä, tapansa ja kulttuurinsa, jotka muokkaavat kaikkien suomalaisten arkea. Katsantokannasta riippuu, nähdäänkö maahanmuuttajien vaikutus suomalaiseen elämänmenoon sitä rikastuttavana vai uhkaavana.

Kansalaisista 37 prosenttia arvelee, että ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita (Kuvio 5). Toista mieltä asiasta on kuitenkin käytännössä yhtä suuri osuus (38 %) suomalaisista.

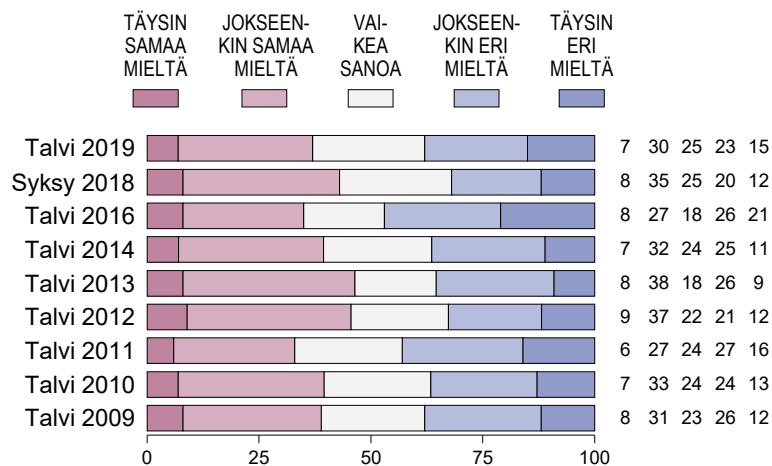
Asenteet ovat viilentyneet näkyvästi vain muutamassa kuukaudessa lokakuun 2018 mittauksesta. Muutos saattaa heijastella kansalaisten järkytystä vuodenvaihteesta ja sen jälkeen esiin tulleita törkeitä seksuaalirikosepäilyjä kohtaan. Toisaalta asennoitumisen muutos ei ole kovin suuri,

jos nyt saatuja lukuja verrataan pidemmän aikavälin vaihteluihin. Esimerkiksi keskellä pakolaiskriisiä talvella 2016 lähes joka toinen kiisti käsityksen maahanmuuton hyödyllisistä vaikutuksista.

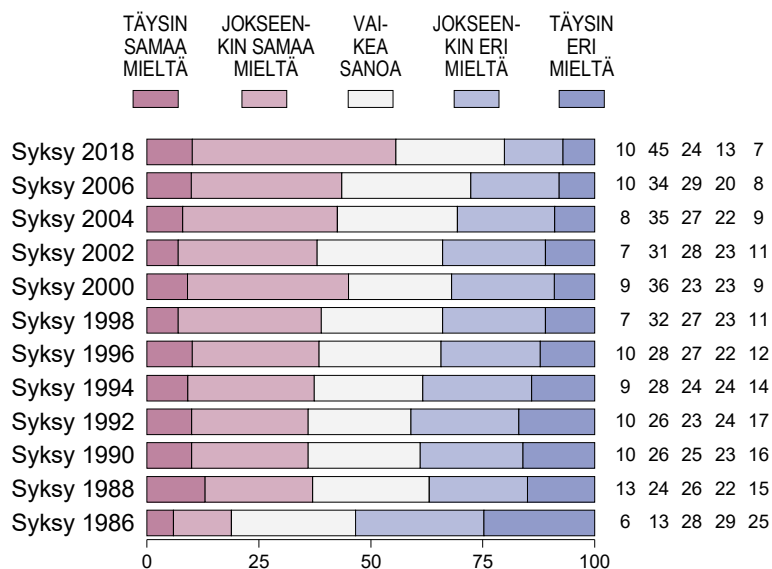
Tulosten melko voimakas vaihtelu kertoo siitä, että suurella osalla kansalaisista ei ole vakiintunutta mielipidettä siihen, onko maahanmuutto Suomelle kulttuurisesti rikkaus vaiko uhka. Kulloinenkin yhteiskunnallinen tilanne ja maahanmuutosta käyty ajankohtainen keskustelu vaikuttavat heidän kantoihinsa.

Toisaalta vaihtelu kätkee sisäänsä myös vakautta. Jokaisena mittausvuotena kummallakin puolella jakaumaa on ollut vähintään kolmasosa väestöstä. Osa suomalaisista näkee maahanmuuton lähes aina myönteisessä, osa aina kielteisessä

Kuvio 5. "Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita" (%).

Kuvio 6. "Ulkomaalaisten lisääntyvä työskentely Suomessa toisi maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita" (%).

Osa näkee muuton aina myönteisessä, osa aina kielteisessä valossa.

valossa pitkälti riippumatta siitä, missä kontekstissa asiasta kysytään.

Suomalaisten käsitys ulkomaalaisten tuomien kansainvälisten vaikutteiden hyödyllisyydestä (ks. kuvio 5 edellä) muuttuu, kun ne yhdistetään ulkomaalaisten

lisääntyvään työskentelyyn Suomessa. Tällöin 55 prosenttia pitää maahamme välittyviä kansainvälisiä vaikutteita hyödyllisinä ja vain viidesosa (20 %) haitallisina (Kuvio 6). Saatu vastausjakauma on lähes peilikuva mittaushistorian ensimmäisestä, 33 vuotta sitten tehdystä kyselystä. Tuolloin ulkomaalaisten Suomessa työskentelyn maahamme tuomien vaikutusten hyödyllisyyteen uskoivat vain harvat.

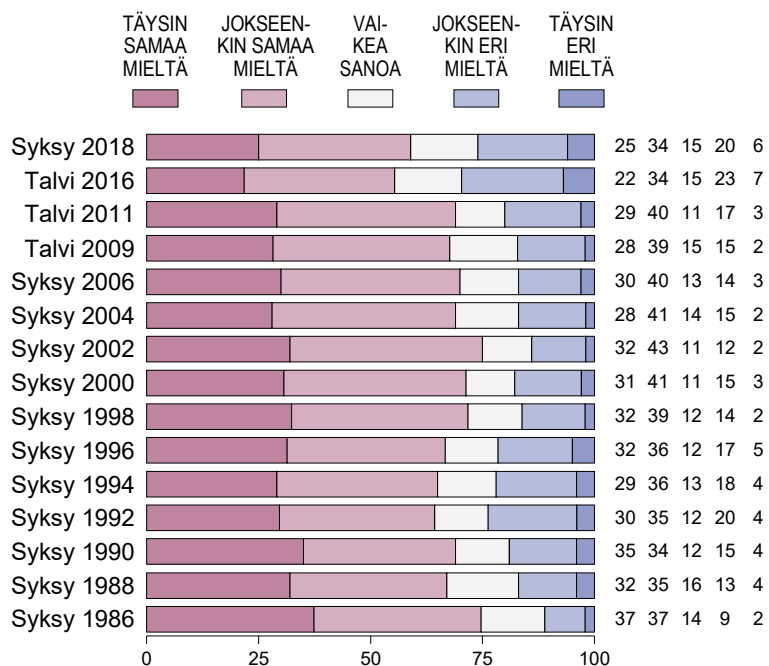
Oman leimansa kulttuurikärjellä käytävään maahanmuuttokeskusteluun tuo se, että Suomi ei ole koskaan ollut suurvalta, saati kansojen sulatusuuni. Se on aina ollut pieni kansakunta ja kielialue, jossa on perinteisesti vallinnut vahva yhtenäiskulttuuri. Suomalaisten asenteita on leimannut huoli suomalaisen kulttuurin heikentymisestä kansainvälistymisen myötä.

Nyt 59 prosenttia katsoo, että suomalaisten tulisi tehokkaasti varjella kulttuurinsa omaleimaisuutta yhä lisääntyvää kansainvälistymistä vastaan (Kuvio 7). Eri mieltä on selvästi pienempi joukko, neljäsosa suomalaisista (26 %). Vaikka enemmistön kanta on selvä, toisaalta aiempaa useamman mielestä ovia tulisi avata kansainvälistymiselle. Tämä näkyy asenteissa vuonna 2016 tapahtuneena siirtymänä, joka on pitkälti pitänyt pintansa myös syksyn 2018 mittauksessa.

Kulttuurierot luovat kitkaa...

Maahanmuuttajien kotoutuminen ja sopeutuminen Suomeen on herkkä aihe. Yhtenä maahanmuuttajien onnistuneen kotoutumisen ehtona on pidetty mahdollisuutta oman kulttuurin ja identiteetin säilyttämiseen. Kansalaisten enemmistö tekee kuitenkin selväksi, että heidän mielestään maahanmuuttajat voisivat tehdä enemmän sopeutuakseen Suomeen: 58 prosentin mielestä maahanmuuttajat eivät kunnioita riittävästi maamme tapoja ja elämänmuotoa. Vain viidesosa (21 %) on asiasta toista mieltä (ks. Kuvio 10 sivulla 12).

Kuvio 7. ”Suomalaisten tulisi tehokkaasti varjella kulttuurinsa omaleimaisuutta yhä lisääntyvää kansainvälistymistä vastaan” (%).

Moni katsoo, että maahanmuutto heikentää turvallisuutta.

Tapoihin ja kulttuuriin liittyvän kitkan lisäksi myös maahanmuuton vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen huolettavat. Suomalaiset pitävät yhteiskuntamme turvallisuutta suuressa arvossa² ja varsinkin moni katsoo, että maahanmuutto heikentää sitä. Kansalaisista 58 prosentin mielestä rikollisuus ja levottomuudet lisääntyvät maassamme ulkomaalaisten myötä. Näkemyksen torjuu runsas viidennes (22 %).

Uhkakuvat ja ongelmat eivät kuitenkaan tarkoita, etteikö yhteiselo eri kulttuurien välillä voisi mitenkään onnistua. Kolme kymmenestä (31 %) ajattelee, että erilaisista etnisistä ryhmistä peräisin olevat eivät koskaan voi sopeutua oloihimme. Joka toinen (51 %) torjuu tämän näkemyksen.

...mutta moninaisuutta myös arvostetaan

Vastapainona kulttuuriin ja turvallisuuteen liittyviin uhkiin maahanmuuttoon liitetään myös kulttuurisia hyötyjä. Lähtökohtana on tällöin se, että maahanmuuttajat ovat ihmisinä samanlaisia kuin me. Selvän enemmistön (58 %) mielestä ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaatisia ihmisiä. Vain pieni vähemmistö (15 %) tohtii torjua näkemyksen. (ks. kuvio 10 sivulla 12)

Enemmistö (53 %) näkee suomalaisten suhtautumisessa ulkomaalaisiin paljon rasismia. Alle kolme kymmenestä (28 %) kiistää tämän näkemyksen. Jos ulkomaalaisilta toivotaan lisää kunnioitusta, nähdään myös kantasuomalaisten asenteissa siis selvästi kohennettavaa.

Suomalaiset näkevät myös maahanmuuton mahdolliset hyötynäkökohdat pelkkää taloutta laajemmin. Joka toinen (51 %) ajattelee, että ulkomaalaisilla on paljon myönteistä annettavaa maallemme neljänneksen (24 %) kiistäessä väitteen. Melko laajalti (44 % samaa mieltä, 31 % eri mieltä) katsotaan myös, että ulkomaalaiset ovat rikkausmaamme kulttuurille ja henkisellemme ilmapiiirille.

Varauksellisempi vastausjakauma saadaan perinnöllisyystieteellisessä katsannossa totena pidettävään teesiin, jonka mukaan avioliitot ulkomaalaisten kanssa parantavat kansamme geeniperimää. 31 prosenttia otaksuu tämän pitävän paikkansa, mutta hieman useampi (36 %) on asiasta eri mieltä. Vaille kantaa jää osapuilleen yhtä moni (33 %). Ilmeisen monelle kannanotto asiaan mer-

kitsisi myös kannanottoa avioliittoihin maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä.

Keskustelu maahanmuutosta läikkyy yli

Maahanmuutosta käyty keskustelu on Suomessa ollut viime vuosina railakasta eikä ylilyönneiltäkään ole välttytty. Toisaalta tämä on ollut sitä, mitä kansalaiset ovat toivoneet. Tälläkään hetkellä 62 prosentin mielestä Suomessa käytävä keskustelu maahanmuutosta ei ole riittävän suorapuheista ja ongelmia avoimesti esille tuovaa. Selvästi pienempi vähemmistö (21 %) torjuu käsityksen (Kuvio 8a).

Maahanmuuttokeskustelun kovimmat paineet ovat kenties jo purkautuneet, koska vielä vuonna 2011 selvästi nykyistä useampi toivoi lisää avoimuutta maahanmuutosta käytävään keskusteluun. Viime vuosina vastausten jakauma on kuitenkin pysynyt käytännössä ennallaan.

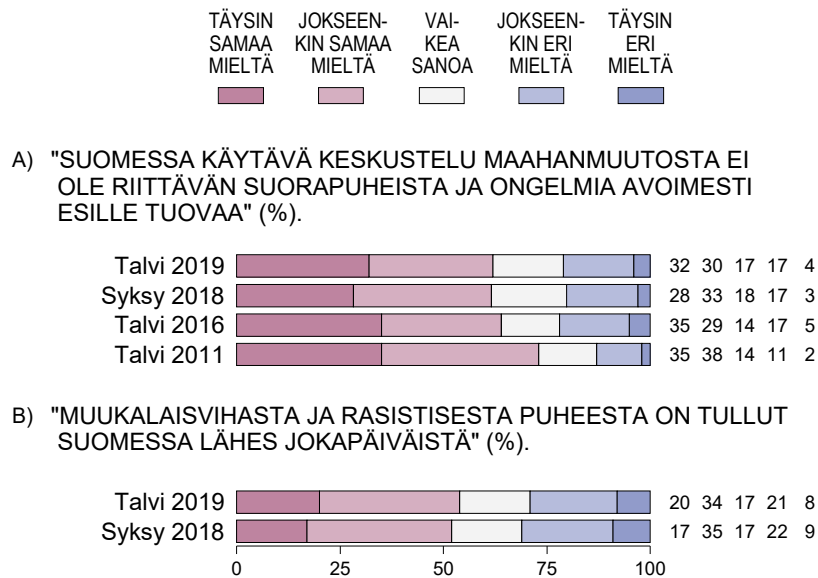
Enemmistö lähes kaikissa väestöryhmissä jakaa toiveen avoimemmin ongelmiin puuttuvasta maahanmuuttokeskustelusta. Aivan omille luvuilleen joukosta erottuvat perussuomalaisten kannattajat, joista kaikki ovat tällä kannalla. Epäilevimmin keskustelun terävöittäminen tarpeeseen suhtautuvat vihreitä tai vasemmistoliittoa äänestävät.

Ongelmakohtiin puuttuva maahanmuuttokeskustelu ei kuitenkaan saisi tarkoittaa sitä, että keskustelua käytäisiin viittaamalla ihmisten etniseen alkuperään, rotuun tai ihonväriin. Kansalaisten oman arvion mukaan tässä ei olla täysin onnistuttu. 54 prosenttia arvioi, että muukalaisvihasta ja rasistisesta puheesta on Suomessa tullut lähes jokapäiväistä. Toista mieltä asiasta on kolme kymmenestä (29 %) suomalaisesta (Kuvio 8b).

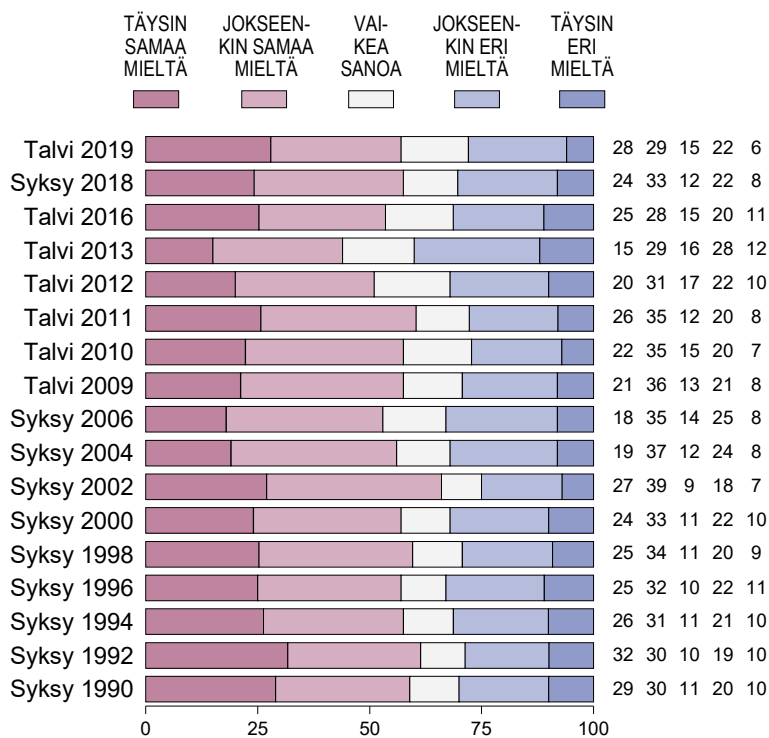
Selvästi eniten rasismia ja muukalaisvihaa maahanmuuttokeskustelussa näkevät vasemmistoliittoa, RKP:tä tai vihreitä äänestävät sekä johtavassa asemassa olevat. Käsitys tällaisen puheen arkipäiväistymisestä kiistetään selvimmin perussuomalaisten, kristillisdemokraattien sekä sinisten kannattajien parissa.

Kysymys rasismista on arka. Sitä ilmenee (ks. myös kuvio 10 jäljempänä), mutta suomalaiset kuitenkin pitävät kiinni siitä, että pelkkä varautunut suhtautuminen vieraaseen ei voi automaattisesti tarkoittaa rasismia. Kansalaisista 57 prosenttia yhtyy näkemykseen, jonka mukaan suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisiin on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia. Toista mieltä on 28 prosenttia (Kuvio 9).

Kuvio 8. Suhtautuminen maahanmuutosta käytävään keskusteluun (%).

Kuvio 9. "Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisiin on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia" (%).

KOLME SUHTAUTUMISTAPAA MAAHANMUUTTOON⁸

Maahanmuutosta vallitsee paikoin suuria mielipide-eroa kansalaisten kesken. Kolme maahanmuuttomyönteisintä väestöryhmää ovat vihreitä äänestävät, vasemmistoliiton kannattajat sekä RKP:n äänestäjät. Kielteisen suhtautumisen kolme kärjessä ovat perussuomalaisia äänestävät, sinisten kannattajat ja EU-kielteiset. Suomalaisten suuri enemmistö jää näiden ryhmien välimaastoon.

Maahanmuutto on aihe, josta kansalaisten on vaikea löytää yksimielisyyttä. Vastausten jakauma maahanmuuttoasenteita luotaavassa kysymyssarjassa kertoo, että aiheesta vallitsee paikoin suuriakin mielipide-eroja kansalaisten kesken.

Tarkasteltaessa eroja asennoitumisessa väestöryhmätasolla havaitaan, että mielipiteet hajaavat sekä väestöryhmien sisällä että erityisesti niiden välillä. Lisäksi näyttää siltä, että joissakin väestöryhmissä asenteet ovat lähes kaikkien kysymysten kohdalla keskimääräistä maahanmuuttomyönteisempiä, toisissa taas ne ovat järjestelmällisesti paljon maahanmuuttokriittisempiä.

Asennoitumisessa on *identiteettipolitiikan* piirteitä: Kannanotot perustuvat jonkin väestönosan – maahanmuuttajien tai kantaväestön – puolustamiseen todellista tai oletettua syrjintää vastaan. Näiden ryhmien väliin jää suomalaisten suuri enemmistö, jolla ei välttämättä ole voimakasta kantaa maahanmuuttoon sinänsä.

Väestöryhmien välisiä asennoitumiseroja voidaan tarkastella kokoavasti faktorianalysillä, joka etsii kannanottojen keskinäiset riippuvuudet ja pelkistää niitä laajemmiksi asennoitumiskokonaisuuksiksi.

Faktorianalysissä maahanmuuttoasenteita mittaava kysymyssarja (ks. kuvio 10) tiivistyy kahteen ulottuvuuteen, joista toinen käsittelee maahanmuuttoon liittyviä uhkia, toinen taas maahanmuuton hyötynäkökohtia.

Jos kohta uhka- ja hyötyulottuvuudet niminä saattavat kuulostaa kovilta, niin ne kuvaavat hyvin ulottuvuuksiin jäsentyvien väittämien sisältöä. Uhkaulottuvuudella voimakaimmin latautuvat väittämät heijastavat koettua talouteen, kulttuuriin ja turvallisuuteen liittyvää uhkaa. Hyötyulottuvuuden kärkiväittämät taas peilaavat käsityksiä maahanmuuton kulttuurisista ja taloudellisista hyödyistä (ks. Taulukko).

Kun eri väestöryhmien kummallakin ulottuvuudella saamat faktoripistemäärät esitetään asennekartalla, päästään vertailemaan eri ryhmien maahanmuuttoasenteiden suhteellista voimakkuutta ja suuntaa (ks. kartta viereisellä sivulla). Kartan keskipiste ei ole neutraali piste vaan kuvaa koko väestön keskimääräistä suhtautumista uhan ja hyödyn ulottuvuuksilla. Samaten eri väestöryhmien sijainti ei ilmaise niiden asenteiden absoluuttista voimakkuutta vaan ryhmien asenteita suhteessa väestön keskiarvoon sekä toisiin väestöryhmiin.

Kartan vasempaan ylälohkoon sijoittuvat ne väestöryhmät, jotka suhtautuvat maahanmuuttoon keskimääräistä myönteisemmin molemmilla ulottuvuuksilla. Näistä ryhmistä

RKP:tä äänestävät painottavat maahanmuuton hyötyjä eniten. Vihreitä äänestävät näkevät maahanmuutossa taas vähiten uhkia. Vasemmistoliiton kannattajat sijoittuvat näiden kahden ryhmän väliin, varsin lähelle vihreitä. Samaa ruutua kansoittavat myös akateemisesti koulutetut sekä parhaimmassa sosioekonomisessa asemassa olevat. Naiset suhtautuvat maahanmuuttoon keskimäärin miehiä myönteisemmin.

Oikeassa alalohkossa ovat puolestaan ne ryhmät, jotka suhtautuvat maahanmuuttoon kummallakin ulottuvuudella keskiarvoa torjuvammin. Tällaisia ovat esimerkiksi vähemmän koulutetut työntekijät ja SAK:n liittojen jäsenet. Aivan omilla lukemillaan ovat kuitenkin perussuomalaisten sekä sinisten kannattajat, jotka näkevät maahanmuuttoon liittyvät hyödyt olemattomina.

Perussuomalaisia äänestävät erkaantuvat lisäksi uhkaulottuvuudella omille lukemilleen. Ryhmän etäisyys väestön keskiarvosta on kummallakin ulottuvuudella poikkeuksellisen suuri, eikä lähistöllä ei ole sinisten äänestäjien ja EU-kielteisten väestöryhmien lisäksi ketään.

Kolmen perinteisen suuren puolueen – keskustan, kokoomuksen ja SDP:n – kannattajien ryhmät ovat kaikki melko lähellä kartan keskipistettä, mutta kukin omilla profiileillaan. SDP:n kannattajat kallistuvat hieman keskimääräistä vähemmän uhan suuntaan, kokoomusta äänestävät taas painottavat enemmän hyötyä. Keskustaa äänestävät tarkastelevat maahanmuuttoa hieman keskimääräistä enemmän uhan näkökulmasta.

Jos asennoitumiseroja vielä pelkistetään tarkastelemalla eri ryhmien hyöty ja uhka-ulottuvuuksilla saamiensa faktoripistemäärien erotuksia, ovat kolme maahanmuuttomyönteisintä väestöryhmää järjestyksessä vihreitä äänestävät, vasemmistoliiton kannattajat sekä RKP:n äänestäjät. Kielteisen suhtautumisen kolme kärjessä ovat perussuomalaisia äänestävät, sinisten kannattajat ja EU-kielteiset (joista tosin puolet kuuluu myös perussuomalaisten äänestäjäryhmään).

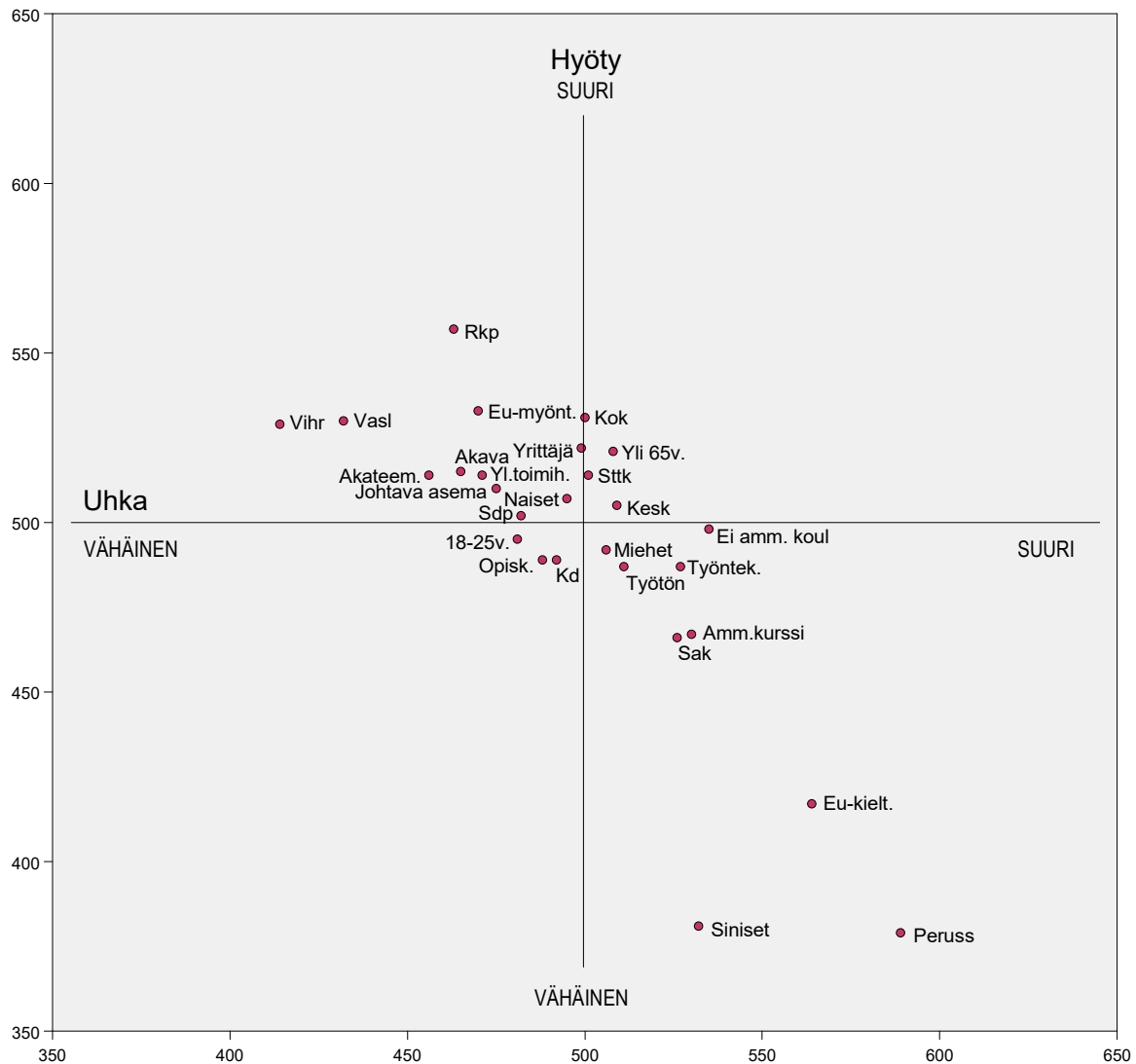
Nämä kaksi kolmen väestöryhmän rypästä muodostavat maahanmuuttokeskustelun selkeät ääripäät, joiden väliin väestön enemmistö jää – tosin paljon lähemmäksi myönteisesti kuin kielteisesti suhtautuvia.

Mainitut sijaintierot *eivät* tarkoita, että väestön enemmistö olisi pikemmin maahanmuuttomyönteistä kuin -kielteistä vaan sitä, että maahanmuuttokielteisimpien ryhmien ajattelu on huomattavan etäällä muiden väestöryhmien kannoista. Väestö keskimäärin kokee maahanmuuton melko voimakkaasti uhkana, mutta samalla kuitenkin Suomea jossain määrin hyödyttävänä.

Maahanmuuttoasenteiden perusulottuvuudet: muuttajat ja niiden faktorilataukset.

	"Uhka"	"Hyöty"
Tulijat haluavat vain hyötyä elintasostamme ja sosiaaliturvastamme	0,823	
Pakolaiset saavat paljon paremmat sosiaaliedut kuin suomalaiset	0,81	
Tulijat eivät kunnioita riittävästi maamme tapoja ja elämänmuotoa	0,793	
Vain harvat turvapaikkaa hakevat ovat todellisessa hädässä	0,791	
Rikollisuus ja levottomuudet lisääntyvät ulkomaalaisten myötä	0,742	
Ulkomaalaisten maahanmuuttoa tulisi rajoittaa nykyisestään	0,696	-0,485
Erilaisista etnisistä ryhmistä peräisin olevat eivät koskaan voi sopeutua oloihimme	0,604	-0,422
Maamme ulkomaalaispolitiikka on liian tiukkaa ja torjuvaa	-0,602	0,484
Suomen tulee ottaa vastaan ulkomaalaisia jo täyttääkseen kansainväliset velvoitteensa	-0,601	0,532
Tiukka 'rajat kiinni'-politiikka on häpeäksi maamme maineelle sivustustaltona	-0,551	0,529
Ulkomaalaiset vievät liiaksi työpaikkoja suomalaisilta	0,465	
Ulkomaalaiset ovat rikkaus maamme kulttuurille ja henkiselle ilmapiirille		0,78
Ulkomaalaisilla on paljon myönteistä annettavaa maallemme	-0,434	0,765
Työelämä tarvitsee enenevästi maahanmuuttajia		0,741
Avoliitot ulkomaalaisten kanssa parantavat kansamme geeniperimää		0,71
Maahanmuuttajat hyödyttävät maamme taloutta		0,697
Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä	-0,471	0,607
Suomalaisten suhtautumisessa ulkomaalaisiin on paljon rasismia		0,528

Maahanmuuttoasenteiden perusulottuvuudet (faktoripistemääräkeskiarvot, akselien leikkauspiste = koko väestö keskimäärin).

Mielipiteet tarkemmassa syynissä

Lisätietoa kansalaisten asennoitumiseroista saatiin pyytämällä kansalaisia kertomaan kantansa kahdeksaantoista maahanmuuttoa eri tavoin koskevaan väittämään (Kuvio 10). Kokonaisuuteen oli sisällytetty yhtäläinen määrä sekä maahanmuuttokriittisiä että maahanmuutolle myönteisiä väittämiä.

Osa teeseistä mittasi kansalaisten käsityksiä maahanmuuttoon liitetystä uhkakuvasta, osa porautui taas maahanmuuton mahdollisiin hyötyihin. Kysymysten tarjoamat hyötynäkökohdat ja uhat jakautuivat edelleen osin taloudellisiin, osin kulttuurisiin asioihin. Lisäksi neljä väittämää luotasi kantoja maahanmuuttopolitiikan linjaan.

Tulosten tulkinnessa on syytä pitää mielessä, että tämä osa kyselystä tehtiin lokakuussa 2018, eli ennen vuoden 2019 alussa julkisuudessa käytyä keskustelua turvapaikanhakijoiden epäillyistä seksuaalirikoksista. Tutkimuksen vuodenvaihteen molemmilla puolilla tehtyjen osioiden perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että tapahtuneen vaikutus kansalaismielipiteeseen maahanmuutosta on ollut lopulta melko vähäinen (ks. esim. kuvat 1 ja 5 edellä).

Elintasopakolaisuus huolettaa

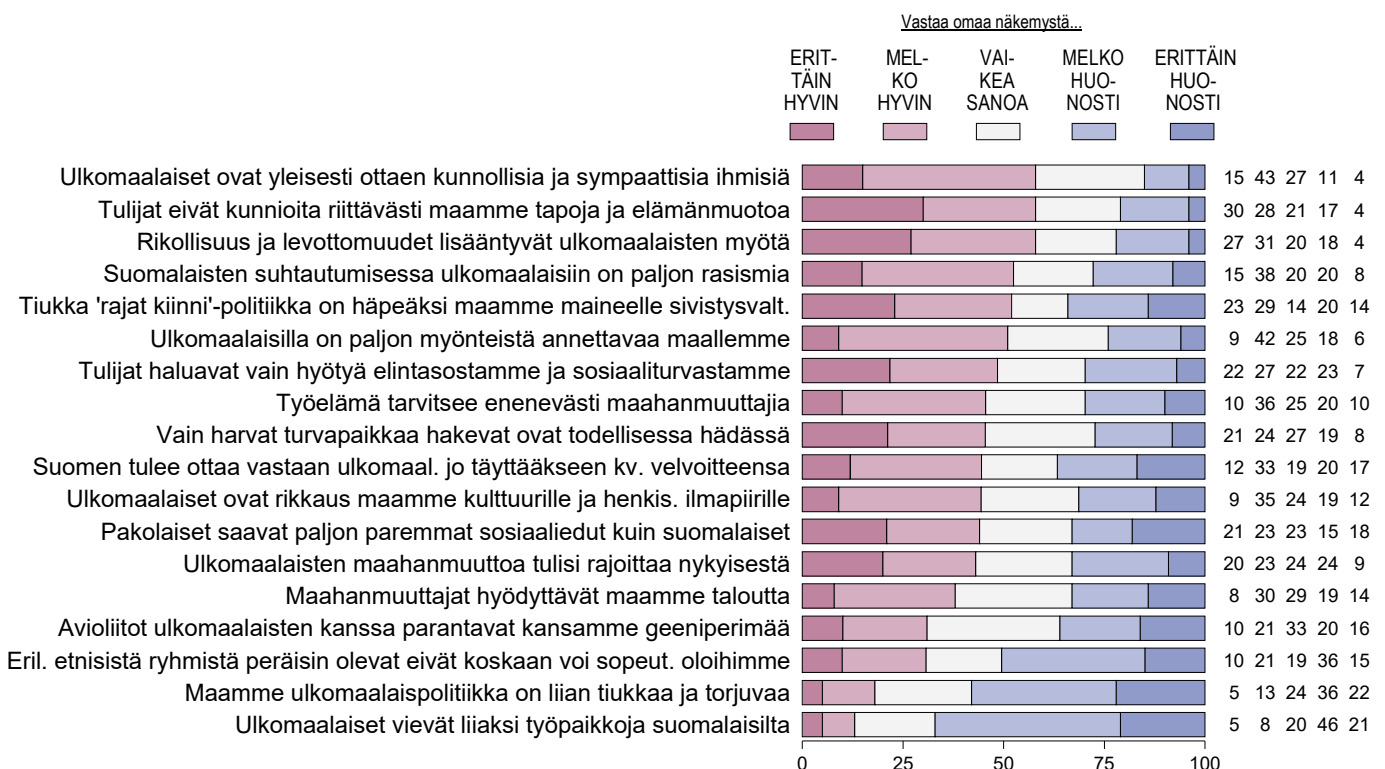
Epävarmuus maahanmuuton taloudellisista hyödyistä liittyy kysymykseen hyvinvointivaltion taakanjaosta. Monet maahanmuuttajat muuttavat Suomeen paremman elämän toivossa. Työpanoksensa lisäksi maahanmuuttajat käyttävät julkisia palveluita sekä ovat – oleskelulupansa luonteesta riippuen – oikeutettuja sosiaaliturvaan sekä muihin tulonsiirtoihin.³ Kansalaiset näkevät melko laajalti uhan, että maahanmuuttajat ovat innokkaampia jakamaan yhteistä kakkua kuin osallistumaan sen leipomiseen.

Noin puolet (49 %) suomalaisista ajattelee, että maahanmuuttajat haluavat vain hyötyä elintasostamme ja sosiaaliturvastamme. Lähes yhtä moni (45 %) arvelee, että vain harvat turvapaikkaa hakevat ovat todellisessa hädässä. Selvästi pienemmät osuudet (30 % ja 27 %) kansalaisista ovat toista mieltä näistä asioista.

Melko laajalti (44 %) ajatellaan myös, että pakolaiset saavat paljon paremmat sosiaaliedut kuin suomalaiset, ja vain kolmannes (33 %) torjuu käsi-

Puolet ajattelee, että muuttajat haluavat vain hyötyä elintasostamme

Kuvio 10. Miten erilaiset maahanmuuttoa koskevat väitteet ja luonnehdinnat vastaavat omia henkilökohtaisia näkemyksiä (%).

tyksen.⁴ Tuloksia tulkittaessa on hyvä pitää mielessä, että suomalaisten sosiaaliturvaa koskevat asenteet ovat varsin tiukkoja myös kantaväestön kohdalla. Suomalaiset haluavat, että sosiaaliturva perustuu tarpeeseen ja tuomitsevat laajalti sen kaiken väärinkäytön.⁵

Politiikan linja on kuuma kysymys

Suomalaiset siis näkevät maahanmuutossa selviä hyötynäkökohtia mutta myös monia uhkia ja epäkohtia. Kummat painavat enemmän kansalaisten vaakakupissa? Tämän selvittämiseksi kysymyssarjaan kuului myös neljä väittämää, joilla selvitettiin tyytyväisyyttä maassamme harjoitettuun maahanmuuttopolitiikkaan. Pitäisikö maahanmuuttopolitiikan olla avoimempaa vai toivotaanko nykykäytäntöihin kiristystä?

Suomalaiset ovat vastauksissaan keskimäärin varsin varovaisia. Voimakkaimmin reagoidaan väittämään, jonka mukaan tiukka ”rajat kiinni”-politiikka olisi häpeäksi maamme maineelle sivistysvaltiona. Enemmistö (52 %) on sen kanssa samaa mieltä ja kolmannes (34 %) eri mieltä.

Suomi ei tee maahanmuuttopolitiikkaansa tyhjiössä. Esimerkiksi Euroopan unionin sekä sen jäsenmaiden omaksumat käytännöt vaikuttavat Suomen liikkumatilaan maahanmuuttopolitiikassa. Lisäksi Suomea sitovat kansainväliset sopimukset kuten YK:n pakolaisten asemaa koskeva

yleissopimus⁶ sekä Euroopan ihmisoikeussopimus.⁷

Suomalaisista 45 prosentin mielestä maan tulee ottaa vastaan ulkomaalaisia jo täyttääkseen kansainväliset velvoitteensa. Käsityksen torjuu 37 prosenttia. Juuri tämä kysymys on ollut viime aikoina paljon esillä, kun maassamme on alettu selvittää, millaista tulkinnanvaraa maamme solmimat kansainväliset sopimukset suovat suomalaisille päätöksentekijöille ja tuomioistuimille.

Maamme maahanmuuttopolitiikka kokonaisuutena ei ole kansalaisten mielestä ainakaan liian kireää. Ne, jotka ajattelevat, että maamme ulkomaalaispolitiikka on liian tiukkaa ja torjuvaa, jäävät selvästi vähemmistöön (18 %). Enemmistö (58 %) on eri mieltä (Kuvio 11).

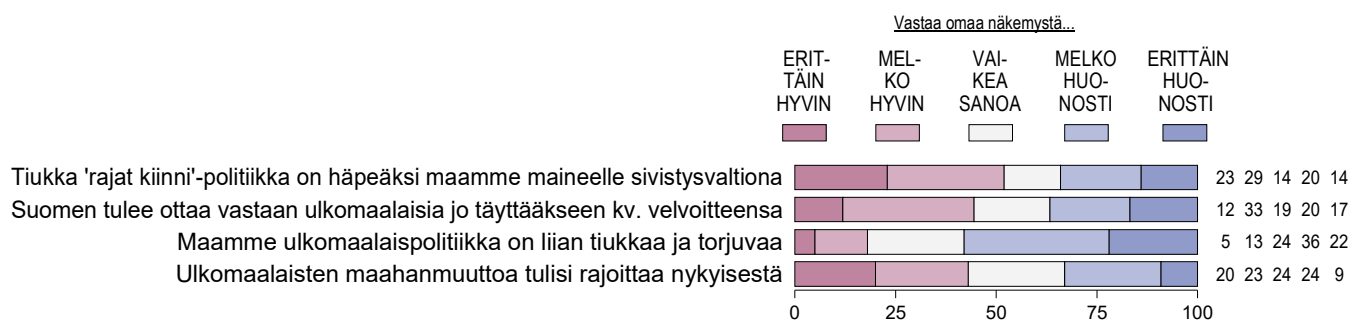
Kysyttäessä pitäisikö maahanmuuttopolitiikkaa kiristää, ilmenee, että kansa on hieman kallellaan nykyistä tiukemman linjan suuntaan. Yli neljä kymmenestä (43 %) on sitä mieltä, että ulkomaalaisten maahanmuuttoa tulisi rajoittaa nykyisestään. Kolmasosa (33 %) torjuu näkemyksen (Kuvio 11).

Mielipiteisiin maahanmuuttopolitiikan linjasta vaikuttaa kuitenkin herkästi väittämän sanamuoto eli se, miten asiaa tiedustellaan.

Kun maahanmuutto kytketään pakolaisiin, enemmistö haluaisi vähentää maahanmuuttoa

Kansa on kallellaan tiukemman linjan suuntaan.

Kuvio 11. Miten erilaiset maahanmuuttoa koskevat väitteet ja luonnehdinnat vastaavat omia henkilökohtaisia näkemyksiä (osavertailu, %).

nykytasolta: 52 prosenttia ajattelee, että vaikka Suomen on osaltaan kannettava vastuuta sodan ja vainon kohteeksi joutuneista pakolaisista, nykyisen suuruinen maahanmuutto on liikaa (Kuvio 12a). Eri mieltä asiasta on reilu neljäsosa (27 %). Maahanmuuttoa liiallisena pitävien osuus pysynyt viime syksystä käytännössä ennallaan, mutta laskeutunut hieman parin vuoden takaisista lukemista.

Jos maahanmuuttopolitiikan linjasta kysytään EU-asiayhteydessä, jopa 62 prosenttia ajattelee, että Suomen ja koko EU:n pitäisi tiukentaa maahanmuuttopolitiikkaansa. Nyt riittävän tiukkana linjaa pitää viidesosa (21 %) suomalaisista (Kuvio 12b). Kannat ovat kuitenkin lieventyneet pakolaiskriisin aikaan vuonna 2016 tehdyn mittauksen lukemista. Tuolloin kolme neljästä vaati Suomea ja EU:ta kiristämään linjauksiaan. Ajankohdan lisäksi muutosta selittänee myös se, että maahanmuuttopolitiikkaa on sittemmin tiukennettu nimenomaan turvanpaikanhakijoiden osalta kaikkialla Euroopassa.

Kokonaisuutena maahanmuuttopolitiikkaa käsittelevien kysymysten tuloksista voi päätellä, että suomalaiset eivät ainakaan höllentäisi nykyisen maahanmuuttopolitiikan yleistä linjaa. Toisaalta rajojen kiinni laittamista pidetään sekä epäsuotavana että mahdollisesti myös epärealistisena. Myös maahanmuuttopolitiikan riippuvaisuus kansainvälisistä sopimuksista sekä EU:ssa tehtävistä linjauksista tunnustetaan.

Asenteet aiempaa maahanmuuttomyönteisempiä

Vertaamalla kysymyssarjaan annettuja vastauksia vuonna 2000 saatuihin tietoihin saadaan osviittaa myös siitä, miten suomalaisten maahanmuuttoasenteet ovat muuttuneet kuluneiden parin vuosikymmenen aikana.

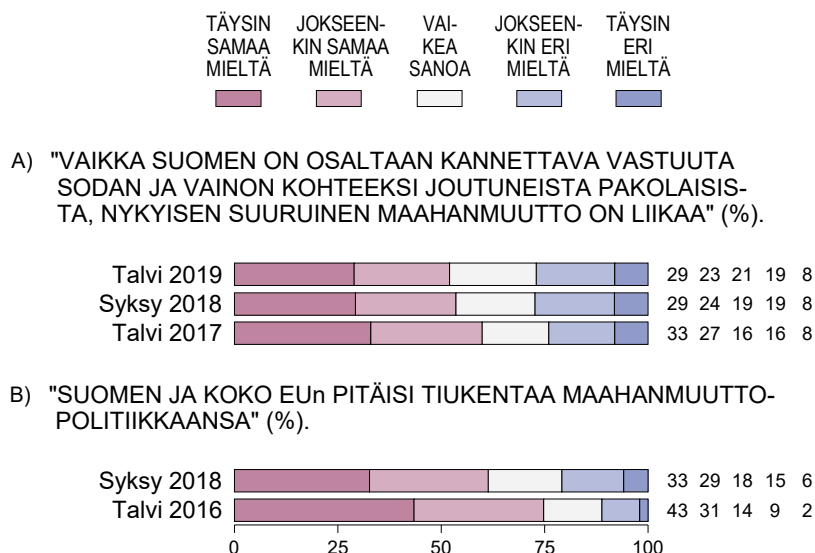
Kokonaisuutena asenteet ovat pitkällä aikavälillä liikahtaneet maahanmuutolle positiivisemmiksi (Kuvio 13). Kahdeksastatoista mittarista 11 värähtää maahanmuutolle myönteisempään (tai vähemmän torjuvaan) ja 7 kielteisempään suuntaan. Lisäksi muutokset myönteisempään suuntaan ovat torjuvaan suuntaan tapahtuneita muutoksia keskimäärin selvästi suurempia.⁹

Selvin yksittäinen muutos koskee käsitystä siitä, että työelämä tarvitsee enenevästi maahanmuuttajia. Vuonna 2000 joka toinen torjui käsityksen, mutta nyt vastaukset ovat kääntyneet lähes päälleen. Myös ”elintasopakolaisuuteen” ja kotoutumisen ongelmiin liittyvät huolenaiheet nähdään aiempaa vähemmän kärjistyneinä. Muiden asioiden kohdalla muutokset ovat kuitenkin vähäisiä.

Näkyvin muutos maahanmuuttokriittiseen suuntaan koskee kysymystä maahanmuuttopolitiikan tiukkuudesta. Vuonna 2000 kolme kymmenestä (29 %) ajatteli maamme maahanmuuttopo-

Asenteet ovat pitkällä aikavälillä liikahtaneet maahanmuutolle positiivisemmiksi.

Kuvio 12. Suhtautuminen maahanmuuttopolitiikan tiukentamiseen (%).

litiikan olevan liian tiukkaa ja torjuvaa. Nyt näin ajattelee enää 18 prosenttia suomalaisista (kuvio 14).

Kokonaisuutena tarkastellen suomalaisten asenteet maahanmuuttoa kohtaan ovat muuttu-

neet hieman myönteisemmiksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Muutokset ovat kuitenkin enimmäkseen vaatimattomia ja niiden vastapainoksi kansalaiset eivät toivo maahanmuuttopoliitiikan höllentämistä.

EVAn Arvo- ja asennetutkimus

EVAn Arvo- ja asennetutkimus on seurannut suomalaisten suhtautumista maahanmuuttoon säännöllisesti 1990-luvulta alkaen useiden seurantamuuttujien avulla. Tällä kertaa EVA tiedusteli suomalaisten maahanmuuttoasenteita laajalti lokakuussa 2018 ja seurasi asennemuutoksia vuodenvaihteen yli toistamalla osan kysymyksistä helmikuussa 2019.

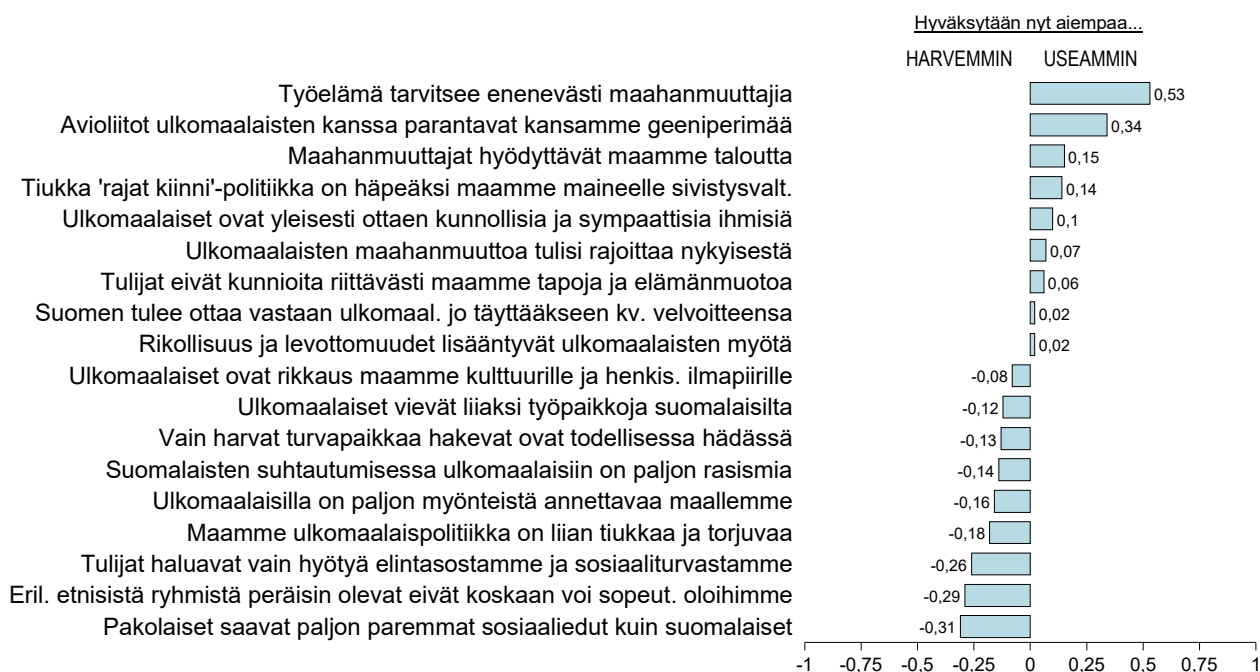
Tulokset perustuvat noin 2 000 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan.

Syksyn 2018 tiedot kerättiin 24.9.–4.10.2018 ja vastaajia oli 2 007. Talven 2019 tiedot kerättiin 31.1.–6.2.2019 ja vastaajia oli 2 059. Vas-

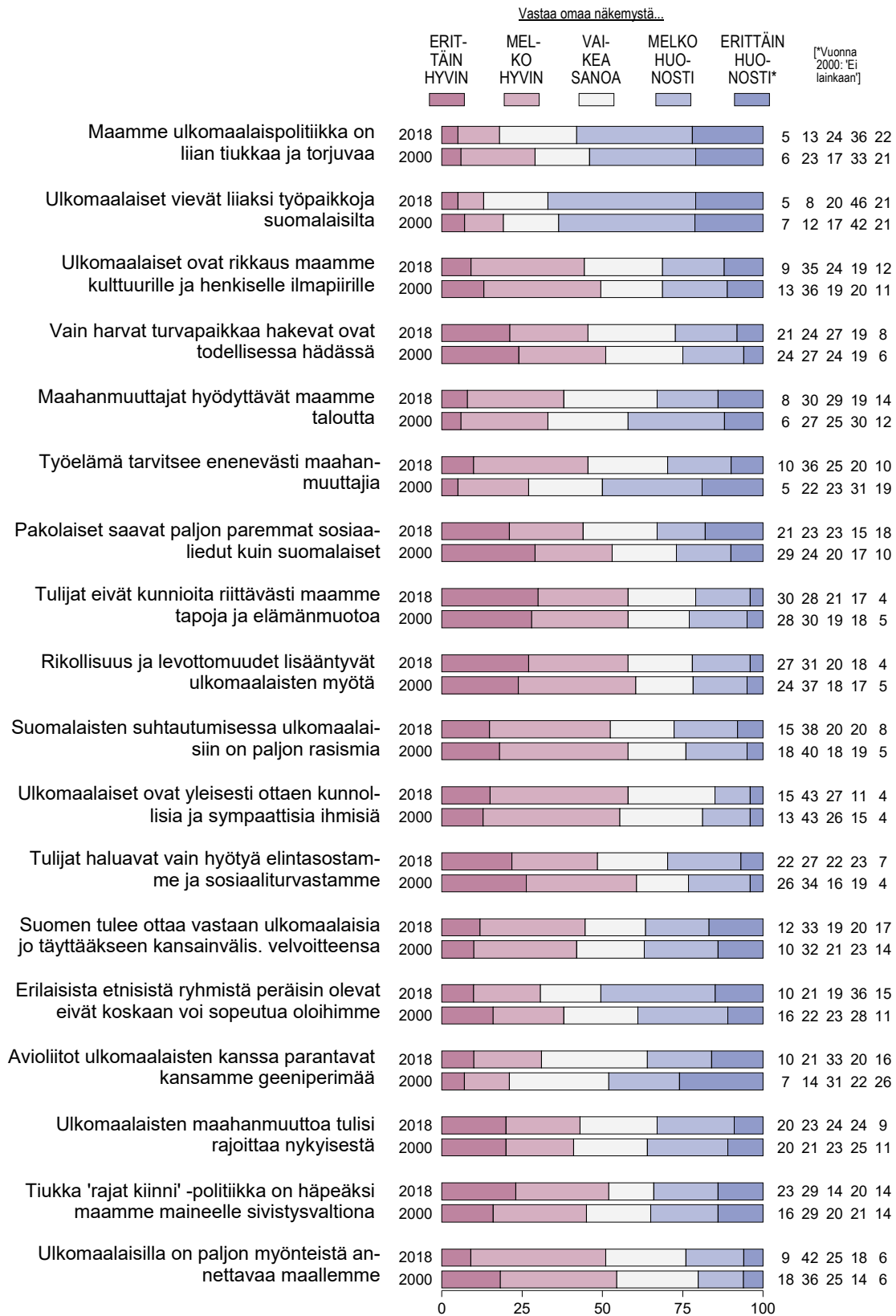
taajat edustavat koko maan 18–70-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimus Oy:n internet-paneelilla ja painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen jatkoanalyysin on tehnyt Yhdyskuntatutkimus Oy, joka on laatinut myös tulosgraafikan.

Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi. Vuodesta 1984 lähtien tehtyjen tutkimusten tulokset löytyvät EVAn Arvo- ja asennetutkimusten tietokannasta Arvopankista osoitteesta: www.eva.fi/arvopankki.

Kuvio 13. Miten maahanmuuttoa koskevat väitteet ja luonnehdinnat vastaavat omia näkemyksiä: Arviointien muutokset syksystä 2000 syksyyn 2018 (asteikkokeskiarvojen erotukset).

Kuvio 14. Miten maahanmuuttoa koskevat väitteet ja luonnehdinnat vastaavat omia näkemyksiä: Arviot syksyllä 2000 ja syksyllä 2018 (%).

MAAHANMUUTTOASENTEIDEN VUORISTORATA

Maahanmuuttoasenteiden viimeaikainen voimakas heilahtelu peittää alleen pitkän aikavälin kehityksen kohti myönteisempää asennoitumista. Maahanmuuttokielteisyyden on tällä vuosikymmenellä kasvanut aina vaalien alla. Nyt tällaista kehitystä ei kuitenkaan ole havaittavissa.

Pidemmän aikavälin asennevertailu heijastaa maahanmuuton nousua yhdeksi yhteiskunnallisen keskustelun tärkeistä aiheista. Vuosituhannen alkuvuosien asennekehitystä leimasi hidas, mutta tasainen maahanmuuttokielteisyyden väheneminen. Tämän kehityksen korvasi 2010-luvulla vuoristorataa muistuttava, paljon aiempaa voimakkaampi asenteiden heilahtelu.

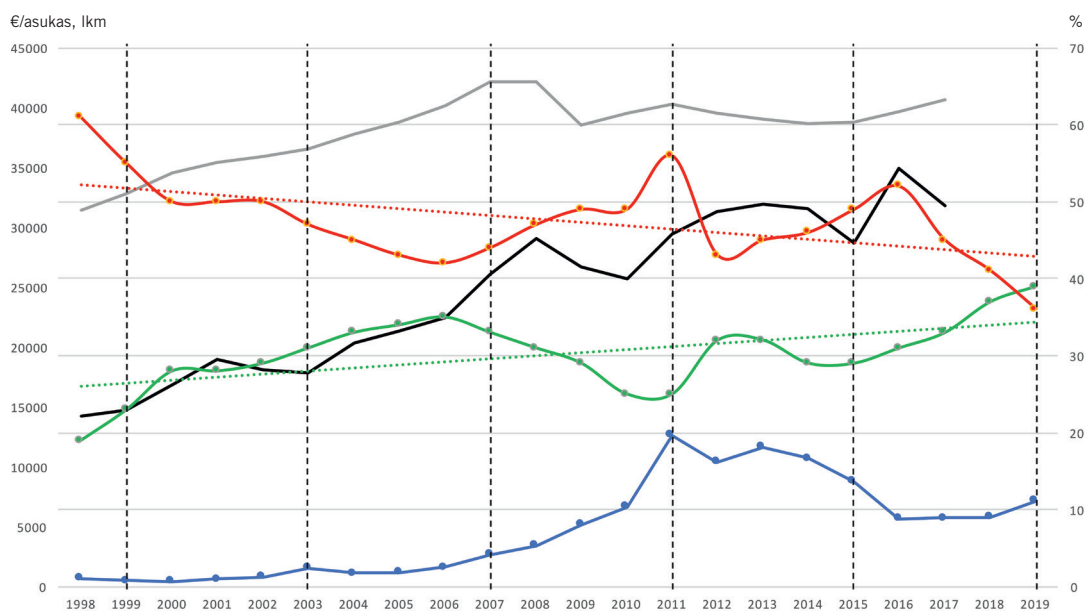
Kuviossa alla esitetään väittämään ”Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten maahanmuuton helpottamista” myönteisesti (vihreä viiva) ja kielteisesti (punainen viiva) vastanneiden prosenttiosuudet (oikea akseli)¹. Lisäksi kuviossa ovat mukana vuotuinen maahanmuutto Suomeen (musta viiva, vasen akseli)², bruttokansantuote euroina asukasta kohti (harmaa viiva, vasen akseli)³ sekä muun muassa maahanmuuttokriittisyydellä profiloituneen perussuomalaisten kannatuksen vuosikeskiarvo (sininen viiva, oikea akseli)⁴. Eduskuntavaalivuodet on merkitty kuvioon pystykatkoviivoilla.

Kuvio kertoo, että suomalaisten varsin kielteinen suhtautuminen maahanmuuton helpottamiseen väheni ja vastaavasti myönteinen suhtautuminen kasvoi tasaisesti vuo-

teen 2006 asti. Vuosina 2007–2008 maahanmuutto kasvoi nopeasti. Samaan aikaan perussuomalaisten kannatus oli kääntynyt kasvuun. Noille main ajoittuu myös käänne suhtautumisessa maahanmuuttoon, joka todennettiin EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa vuonna 2009. Tällöin myös taluskriisin vaikutukset isivät Suomeen ja bruttokansantuote asukasta kohti romahti lähes yhdeksän prosenttia.

Torjuvan asennoitumisen huippu saavutettiin seuraavana vaalivuonna 2011, jolloin myös suuren vaalivoiton saaneen perussuomalaisten kannatus oli korkeimmillaan. Tämän jälkeen asenteet palasivat lähelle pitkän aikavälin trendejään (punainen ja vihreä katkoviiva). Asenteet alkoivat kuitenkin kehittyä uudelleen maahanmuuttokielteisempään suuntaan ja seuraava torjuvan asennoitumisen huippu saavutettiin vaalien jälkeisenä vuonna 2016 koko EU:n laajuisen pakolaiskriisin aikana.

Tämän jälkeen asenteet ovat kuitenkin kolmena peräkkäisenä vuotena muuttuneet väestöllisillä syillä perustellulle maahanmuutolle vähemmän kielteiseen suuntaan. Aiempien vaalivuosien tapaista kasvua torjuvassa suhtautumisessa ei ole havaittavissa.

1 EVA ei mitannut suhtautumista maahanmuuttoon vuosina 1999, 2001, 2003, 2005, 2007 ja 2008. Kyseisten vuosien luvut ovat edellisen ja seuraavan havainnon liukuvia keskiarvoja.

2 Lähde: Tilastokeskus

3 Lähde: Tilastokeskus, bruttokansantuote euroina asukasta kohden vuoden 2017 hinnoin.

4 Lähde: YLE/Taloustutkimus, perussuomalaisten vuotuinen kannatus laskettu puolueen kuukausittaisten kannatusarvioiden vuosikeskiarvoina. Perussuomalaiset saivat vuoden 2015 eduskuntavaaleissa 17,6 prosentin kannatuksen. Loppuvuodesta 2015 puolueen kannatus kuitenkin laski alle kymmenen prosentin.

VIITTEET

- 1 Tarveharkinta tai tarkemmin saatavuusharkinta perustuu ulkomaalaislakiin (1218/2013), jonka 73§ määrää TE-toimistot selvittämään ennen työntekijän oleskeluluvan myöntämistä, onko työmarkkinoilla jo saatavissa tarkoitettuun työhön sopivaa työvoimaa kohtuullisessa ajassa. Määräyksen tarkoituksena on huolehtia, ettei työntekijän oleskeluluvan myöntäminen estä työmarkkinoilla jo olevan työvoiman työllistymistä.
- 2 Ks. esim. Haavisto & Kiljunen (2011), s.65: <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2011/03/Maailman-paras-maa.pdf>
- 3 <https://stm.fi/maahanmuuttajien-hyvinvointi>
- 4 Tietoa turvapaikanhakijoiden sosiaalietuuksista sekä palveluita: <https://stm.fi/turvapaikanhakijoiden-palvelut>
- 5 Lue lisää suomalaisten sosiaaliturvaa koskevista asenteista: <https://www.eva.fi/blog/2018/09/27/kansa-suosii-perinteista-sosiaaliturvaa/>
- 6 https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2#idp447324752
- 7 <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>
Kansalaisten suhtautuminen maahanmuuttoon vaihtelee Euroopan eri maissa. Suomalaisten maahanmuuttoasenteet ovat kielteisempiä kuin muissa pohjoismaissa, mutta laajemmassa eurooppalaisessa kontekstissa suomalaisten asenteita on kuvailtu melko maltillisiksi, ks. Avonius & Kestilä-Kekkonen (2018).
- 8 Mitä suuremman latauksen muuttuja saa, sitä enemmän se selittää kyseisen faktorin vaihtelua.
- 9 Sen lisäksi, että maahanmuuttoasenteet ovat muuttuneet koko väestön tasolla myönteisemmiksi pitkällä aikavälillä, ovat ne myös jossain määrin samankaltaistuneet maan eri alueiden välillä, ks. Fornaro (2018).

LÄHTEET

- Avonius, M. & Kestilä-Kekkonen, E. (2018). Suomalaisten maltilliset ja kirjavat maahanmuuttoasenteet, Yhteiskuntapolitiikka 83 (2018):1.
- Fornaro, P. (2018). Economic Dynamics and Changes in Values and Attitudes among Finnish Regions, A Descriptive Analysis, ETLA Reports No 82.
- Haavisto, I. (2012). Ovi raottuu, EVA Analyysi No 22.
- Haavisto, I. & Kiljunen, P. (2011). Maailman paras maa – EVAn kansallinen arvo- ja asennetutkimus 2011, Taloustieto

EVA Analyysin *Härmä sulaa* kirjoittaja

EVA:n tutkimuspäällikkö
ILKKA HAAVISTO

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVA:n kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)

Tutustu Arvopankkiin!

www.eva.fi/arvopankki

ELINKEINOELÄMÄN
VALTUUSKUNTA